

ROUTEKAART

Regionaal roze aanbod
voortgezet onderwijs

Gemeente Helmond

humanitas

Inhoudsopgave

Seksuele diversiteit op school	1
Waarom deze routekaart	2
Overzichtskaart voor docenten	4
Pijler 1: Beleid & regelgeving	6
Pijler 2: Educatie	8
Pijler 3: Zorg, begeleiding & signalering	10
Pijler 4: Zichtbaarheid	12
Overzichtskaart voor jongeren	14
Websites voor jongeren	15

Seksuele diversiteit op school

De school zou een prettige en veilige plek moeten zijn voor alle leerlingen en medewerkers, ongeacht wie je bent of op wie je verliefd wordt. Helaas is dat niet altijd het geval. Zo wordt 16% van de LHBTI+-jongeren wekelijks gepest tegenover 4% van de andere jongeren. Het is daarom belangrijk om op school aandacht te besteden aan het thema. Het project Seksuele Diversiteit ondersteunt VO-scholen hierbij. Het doel van het project is om kennis, inzicht en vaardigheden over seksuele diversiteit te vergroten van zowel jongeren als docenten om op deze manier de acceptatie en tolerantie te vergroten. Het project is een samenwerking tussen GGD Brabant-Zuidoost, de gemeenten Eindhoven en Helmond en de regionale homobelangenorganisaties COC en Stichting Outway.

In deze routekaart spreken we over LHBTI+-jongeren. Hierbij moet worden vermeld dat niet iedereen zich thuis voelt in één van deze hokjes. LHBTI+ staat ook voor de mensen die zich queer, asexueel of non-binair voelen/noemen.

Uit het onderzoek [Seks onder je 25ste](#) blijkt dat 8% van de jongens en 12% van de meisjes zich (ook) aangetrokken voelt tot iemand van hetzelfde geslacht. 3% van de jongens noemt zich homo en 1% van de meisjes noemt zich lesbisch. 3% van de meisjes en 2% van de jongens noemt zich biseksueel. In 2017 waren jongens gemiddeld 17,2 jaar en meisjes 16,1 jaar als ze voor het eerst aan iemand vertellen dat ze homo, bi of lesbisch zijn. In 2012 was dit voor jongens en meisjes respectievelijk 16,7 en 15,8 jaar. Uit het onderzoek blijkt daarnaast dat bijna 2% van de jongens en 3% van de meisjes zich anders voelt dan het geslacht waarmee ze geboren zijn. Een klein deel van deze jongens en meisjes heeft een behandeling ondergaan om het geslacht te veranderen.

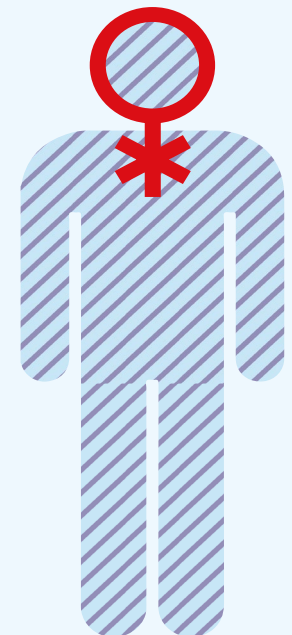
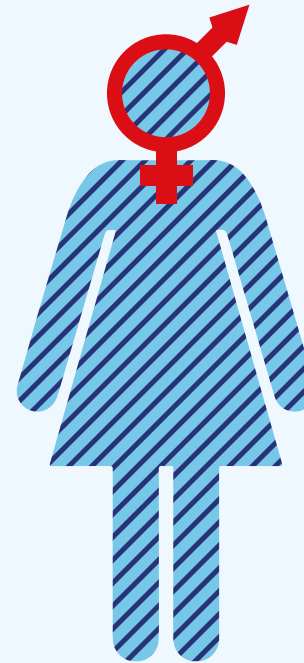
Het onderzoek laat ook zien dat LHBTI+-jongeren iets minder goed scoren als het gaat om hun psychische gezondheid. LHBTI+-jongeren krijgen vaker te maken met negatieve jeugdervaringen en hebben vaker een minder positief lichaamsbeeld dan heteroseksuele jongeren. Ook voelen LHBTI+-jongeren zich minder veilig in de klas, hebben zij minder het gevoel erbij te horen en maken zij vaker negatieve ervaringen mee op school in vergelijking met heteroseksuele klasgenootjes. Uit de GGD Monitor (2019-2020) blijkt dat ongeveer 74% van alle jongeren in regio Brabant-Zuidoost denkt dat een schoolgenoot niet open kan zijn over zijn/haar geaardheid op school. Ongeveer 2 op de 5 jongeren zou geen vriendschap sluiten wanneer een klasgenoot homoseksueel is.

Waarom deze routekaart?

Er zijn veel lesmaterialen, informatieve websites en activiteiten voor scholen beschikbaar rondom het thema seksuele diversiteit. In deze routekaart wordt dit samengebracht zodat overzichtelijk en gemakkelijk te vinden is wat jouw school zou kunnen doen om op een structurele manier aandacht te besteden aan seksuele diversiteit.

De routekaart helpt bij het maken van keuzes. De routekaart is ingericht op basis van 4 pijlers: Schoolbeleid & regelgeving, Educatie, Zorg, begeleiding & signalering en Zichtbaarheid. Het werkt het beste als er tegelijkertijd interventies passend bij de verschillende pijlers worden ingezet. Op deze manier kunnen de verschillende activiteiten elkaar versterken.

Overzichtskaart voor docenten

1. Beleid & Regelgeving	2. Educatie
Doen Ga aan de slag met het schoolbeleid aan de hand van de GSA Onderwijsstandaard Meer informatie op: Seksuelediversiteit.nl Rutgers Gendi.nl Gezondeschool.nl Stichting School & Veiligheid Movisie	Doen - Gebruik de lesmethode Lang Leve de Liefde - Gebruik de lesbrief seksuelediversiteit - Ga aan de slag met lesmaterialen over seksuele diversiteit. Kijk hiervoor op Seksuelediversiteit.nl - Ga aan de slag met lesmaterialen over seksuele diversiteit. Kijk hiervoor op Seksuelediversiteit.nl of Gendi.nl - Bied een gastles aan in samenwerking met het COC Eindhoven - Organiseer een theatervoorstelling van Theater AanZ - Organiseer een theatervoorstelling van Theater Mindmix - Bied een roze leeslijst aan. Kijk voor inspiratie op queer-boeken.nl

3. Zorg, begeleiding & signalering	4. Zichtbaarheid
Doen - Ga samen met collega's aan de slag met een teamtool - Kennis bijspijkeren over seksuele diversiteit op school, bijvoorbeeld met deze e-learning Meer informatie op: - Hoe ondersteun je jongeren met LHBT-gevoelens (Movisie, 2018) - Kwetsbare LHBT-jongeren op school (Movisie, 2015)	Doen - Start een Gender and Sexuality Alliance (GSA) - Besteed op school aandacht aan Coming-Out Dag en Paarse Vrijdag. Doe dit op Paarse Vrijdag bijvoorbeeld door het verspreiden van de Paarse Vrijdag Krant op school - Hang posters op in de school (bijvoorbeeld van de campagne Lekker Boeiend!) of hijs de regenboogvlag (te verkrijgen bij GGD Brabant-Zuidoost)

PIJLER 1

Beleid & regelgeving

Pijler 1: Beleid & regelgeving

Het is belangrijk om op school aandacht te besteden aan het thema seksuele diversiteit, maar hoe zorg je ervoor dat dit ook goed verankerd is in het schoolbeleid? Deze pijler biedt aangrijpingspunten voor de structurele inbedding van aandacht voor seksuele diversiteit binnen het schoolbeleid. Het beleid is het meest effectief als er tegelijkertijd op verschillende terreinen activiteiten worden ingezet. Het thema seksuele diversiteit kan goed geïntegreerd worden in een bredere beleidsmatige aanpak van veiligheid en omgangsvormen. Het is daarbij belangrijk om actief te werken aan bewustwording bij alle medewerkers ten aanzien van seksuele diversiteit en sociale veiligheid. In het schoolbeleid kan worden vastgelegd dat medewerkers gestimuleerd worden en de mogelijkheid krijgen om regelmatig, impliciet of expliciet aandacht te besteden aan seksuele diversiteit en dit zichtbaar te maken in de school. In het schoolbeleid kan beschreven worden hoeveel tijd en budget beschikbaar is om activiteiten (bijvoorbeeld uit deze routekaart) vorm te geven. Vanaf 1 augustus 2015 zijn scholen wettelijk verplicht om een sociaal veiligheidsplan te hebben om zo zorg te kunnen dragen voor het waarborgen van een sociaal veilige leeromgeving voor iedere leerling, dus ook voor de LHBTI+-jongeren. Het project Seksuele Diversiteit denkt graag met je mee over het ontwikkelen van een plan van aanpak dat past bij de visie en identiteit van jouw school. Ook biedt het project ondersteuning bij het opstellen van beleid en bij de vertaalslag van beleid op papier naar uitvoering in de praktijk.

Maak gebruik van de [GSA Onderwijsstandaard](#) om inzichtelijk te maken wat je op school allemaal kunt doen om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit. De GSA Onderwijsstandaard is opgebouwd uit 3 principes: goede kennisoverdracht, goede steun en goed beleid. Deze drie basisprincipes zijn uitgewerkt in een [checklist](#). Op basis van deze checklist kun je als docent of schoolleiding bepalen wat je allemaal kunt doen om van de school een fijne en veilige plek voor iedereen te maken.

Kijk voor meer praktische tips op de overzichtskaart op pagina 4 van deze routekaart.

Pijler 2: Educatie

Welk vak je ook geeft, er zijn altijd aanknopingspunten te vinden om even aandacht te besteden aan seksuele diversiteit. Ook bij vakken waar je dat minder verwacht, zoals wiskunde. Als elke docent eenmaal per leerjaar op één of andere manier kort aandacht zou besteden aan seksuele diversiteit, dan zou het bestaan daarvan al meer zichtbaar worden. Veel tijd of moeite hoeft het niet te kosten. Maar hoe integreer je het onderwerp seksuele diversiteit in jouw les? De vaksecties verzorging/biologie en maatschappijleer besteden vaak al standaard wat expliciete aandacht aan seksuele diversiteit. Voor de overige vakken kun je juist “zo af en toe” impliciet aandacht besteden aan seksuele diversiteit. Je laat de jongeren doen wat je al van plan was (tekstverklaren, een som maken, een werkwijze laten doorgronden, een boekbespreking laten maken) maar in wat je aanbiedt, neem je een keer een roze element mee. Bijvoorbeeld tijdens een wiskundeles: “Linda en Marloes hebben een huis gekocht. Ze willen de badkamer gaan betegelen. Hoeveel tegels hebben ze nodig als...” of: “Achmed en Maaïke willen hun nieuwbouwhuis inrichten. Ze lenen €10.000,- van de moeders van Maaïke. Zij spreken af dat Achmed en Maaïke het geleende bedrag in 36 maanden aan hen moeten terugbetalen. Ze komen overeen per maand €298,61 te betalen. Vraag: Hoeveel betalen ze in totaal terug aan Maaïkes moeders? En hoeveel bedragen dus de kredietkosten?”.

TIP!

Het COC biedt gastlessen op maat aan over homoseksualiteit, seksuele diversiteit en gender-oriëntatie. De lessen kunnen worden ingezet in zowel de onderbouw als bovenbouw van VMBO t/m VWO en ook binnen het speciaal onderwijs. Kijk voor meer informatie op de [website](#) of neem contact op via voorlichting@coceindhoven.nl. Kijk ook eens op de website seksuelediversiteit.nl voor meer bruikbare lesmaterialen.

Kijk voor meer praktische tips op de overzichtskaart op pagina 4 van deze routekaart.

Educatie

PIJLER 3

Zorg, begeleiding & signalering

Pijler 3: Zorg, begeleiding & signalering

Deze pijler richt zich met name op professionals in de zorgstructuur van een school. Denk aan schoolmaatschappelijk werk, vertrouwenspersonen, mentoren en zorgcoördinatoren. Het is belangrijk dat deze professionals genoeg kennis en vaardigheden hebben over seksuele diversiteit zodat zij kwesties hieromtrent goed kunnen begeleiden. Ook is het belangrijk dat zij zich bewust zijn van hoe zij in bijvoorbeeld gesprekken kunnen duidelijk maken niet van de heteronorm uit te gaan en laten merken open oog en oor te hebben voor eventuele zorgen van jongeren rondom discriminatie en LHBTI+-gevoelens. Uiteraard is het ook van belang dat andere medewerkers op school hierin worden meegenomen.

Op de website gendi.nl zijn verschillende teamtools beschikbaar. Deze teamtools helpen (onderwijs)teams om het thema seksuele diversiteit bespreekbaar te maken en met meer gemak te benaderen. Ook is er een gratis e-learning voor onderwijsprofessionals 'Hoe biedt je LHBTI+-jongeren een veilige onderwijsomgeving?'. Meer informatie over de e-learning vind je [hier](#).

Kijk voor meer praktische tips op de overzichtskaart op pagina 4 van deze routekaart.

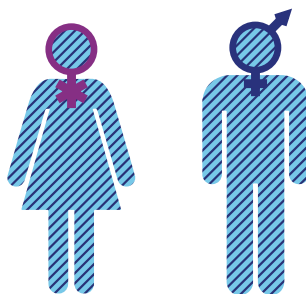
Pijler 4: Zichtbaarheid

De sfeer op school, de voorzieningen op school, lesinhoud/projecten en het (voorbeeld) gedrag van het schoolpersoneel hebben grote invloed op jongeren. Dat seksuele diversiteit zichtbaar 'normaal' is op scholen, is niet vanzelfsprekend en vergt soms extra, maar niet altijd ingewikkelde, inspanningen. Denk aan het zichtbaar maken van de aandacht voor seksuele diversiteit in de schoolkrant en het schoolboekje of door middel van het ophangen van posters. De conciërge kan het duidelijk maken met een sticker of cartoon in zijn/haar ruimte. Docenten kunnen het duidelijk maken door de voorbeelden die zij gebruiken in de les. De mediatheek en bibliotheek kunnen het duidelijk maken in het boekenaanbod van de schoolbibliotheek en de doorlinkjes op de schoolwebsite. Iedere (groep) medewerker(s) kan zo op eenvoudige manier een bijdrage leveren aan zichtbaarheid van seksuele diversiteit.

Start een Gender & Sexuality Alliance (GSA) op school. Een GSA is een groep van jongeren die seksuele diversiteit zichtbaar en bespreekbaar maken. Een GSA kan acties opzetten, zoals een postercampagne, voorlichters van het COC in de klas uitnodigen of bijvoorbeeld een debat organiseren. Meer informatie over opzetten van een GSA vind je [hier](#). Besteed daarnaast op school extra aandacht aan Paarse Vrijdag en Coming Outdag.

Kijk voor meer praktische tips op de overzichtskaart op pagina 4 van deze routekaart.

Zichtbaarheid

Overzichtskaart voor jongeren

Waar kunnen LHBTI+-jongeren terecht?

Hulp

- **Individuele hulp**
Bij het COC kunnen jongeren terecht voor individuele hulp, informatie en advies. Het COC biedt een luisterend oor en kan jongeren wegwijs maken. Kijk voor meer informatie op coceindhoven.nl/hulp-en-advies.
- **Hojobuddy**
Voor jongeren die graag een steuntje in de rug willen hebben werkt Stichting Outway met Hojobuddy's. Deze Hojobuddy's zijn ervaringsdeskundigen op het gebied van LHBTI+ en geven tips en advies. Kijk voor meer informatie op outway.nl/hojobuddy.
- **Sense**
Als je vragen hebt over seksualiteit of je wilt een onderzoek naar een Seksueel Overdraagbare Aandoening (SOA) dan kun je terecht bij Sense (Centrum voor Seksuele Gezondheid) van de GGD. Voor sommige groepen is een SOA-onderzoek gratis, bijvoorbeeld als je jonger bent dan 25 jaar en mannen die seks hebben met mannen (MSM). Ook een hepatitis B vaccinatie is gratis voor MSM. Je kunt een afspraak maken voor het spreekuur in Eindhoven of Helmond. Kijk voor meer informatie op ggdbzo.nl/seks-en-gezondheid/ik-wil-een-soa-test of mail dan naar seksuelegezondheid@ggdbzo.nl.
- **Transgendergroep 040**
Transgendergroep 040 houdt zich bezig met de emancipatie van transgenders en het organiseren van zelfhulpgroepen. Elke 1e zaterdag van de maand wordt er een ontmoetingsavond voor transgenders georganiseerd. Bij Transgendergroep 040 is iedereen welkom die iets met travestie of transseksualiteit van doen heeft. Kijk voor meer informatie op tg040.nl.
- **Jongeren Hulp Online**
Bij Jongeren Hulp Online kunnen jongeren terecht om hun hart te luchten of met vragen, hoe klein of groot ook. Op de website is een overzicht te vinden van meer dan 20 hulplijnen die snel, anoniem en gratis ondersteuning bieden via chat, telefoon of e-mail. Kijk voor meer informatie op jongerenhulponline.nl/themas/lhbtq.

Ontmoeten

- **De Kringen Eindhoven**
Via de Kringen kunnen jongeren die behoefte hebben aan meer contact een gezellige groep mensen leren kennen. De Kringen is een plek waar je jezelf mag zijn en waar jongeren met elkaar in gesprek kunnen gaan. Kijk voor meer informatie op dekringen.nl.
- **Pand54**
Pand54 is het ontmoetingscafé van COC Eindhoven en regio dat een laagdrempelige en veilige ontmoetingsplek is voor LHBTI+'ers. Regelmatig worden er open thema-avonden georganiseerd waarbij iedereen welkom is. Kijk voor meer informatie op pand54.coceindhoven.nl.
- **Max26**
Elke tweede zaterdag van de maand is er een ontmoetingsavond in Pand54 in Eindhoven. Tijdens deze avonden kunnen jongeren met leeftijdsgenoten socializen en relaxen in een veilige omgeving. Er worden regelmatig activiteiten rondom de meetings gepland en er zijn altijd begeleiders van het COC aanwezig die vragen kunnen beantwoorden. Meer informatie is te vinden via coceindhoven.nl/organisator/expreszo-eindhoven.
- **Jong & Out**
Jong en Out is opgezet door het COC samen met LHBTI+ jongeren van 13 t/m 18 jaar. Elke 1e zondag van de maand wordt er een Jong & Out bijeenkomst georganiseerd in Pand54. Het zijn bijeenkomsten waar gezelligheid voorop staat en waar je elkaar kunt leren kennen op een ontspannen manier, en in een veilige omgeving. Kijk voor meer informatie op coceindhoven.nl/jong-out-eindhoven.
- **Kouros**
Kouros biedt LHBTI+'ers de mogelijkheid om in ontspannen sfeer te sproten met gelijkgestemden. De sportvereniging heeft 4 sporttaken: conditietraining, stijldansen, dames zaalvoetbal en bootcamp. Verder zijn leden actief in sporten als squash, tennis, wielrennen en zwemmen. Om de banden tussen de mensen uit verschillende sporttakken te versterken, worden regelmatig gezellige activiteiten voor de hele club gepland. Meer informatie is te vinden op kouroseindhoven.nl.

- **Hojokamp/Hojoweekend**
Stichting Outway organiseert ieder jaar het Hojokamp en Hojoweekend. Het Hojokamp is een week in de zomervakantie samen met andere LHBTI+-jongeren waarin interessante workshops en teamtalks, leuke activiteiten en een onvergetelijke sfeer centraal staan. Er is een afwisselend programma, waarin gesprekken over serieuze zaken worden afgewisseld met sport en spel. Tijdens het kamp is er voor iedereen tijd en aandacht om met elkaar in gesprek te gaan en mensen te ontmoeten die dezelfde gevoelens delen. Het Hojoweekend is een gezellig weekend voor LHBTI+ jongeren. In ieder weekend staat één thema centraal. Deze thema's zijn uiteenlopend en helpen jongeren bij hun persoonlijke ontwikkeling. Kijk voor meer informatie over het Hojokamp of Hojoweekend op outway.nl.

jongeren met een niet-westerse achtergrond

- **Stichting Nese Divers**
Stichting Nese Divers is een vrijwilligersorganisatie die gevestigd is in Eindhoven. Het doel van de stichting is het doorbreken en bespreekbaar maken van het taboe rondom LHBTI+. Kijk voor meer informatie op stichting-nese.nl.

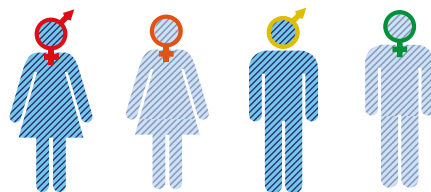
Websites voor jongeren

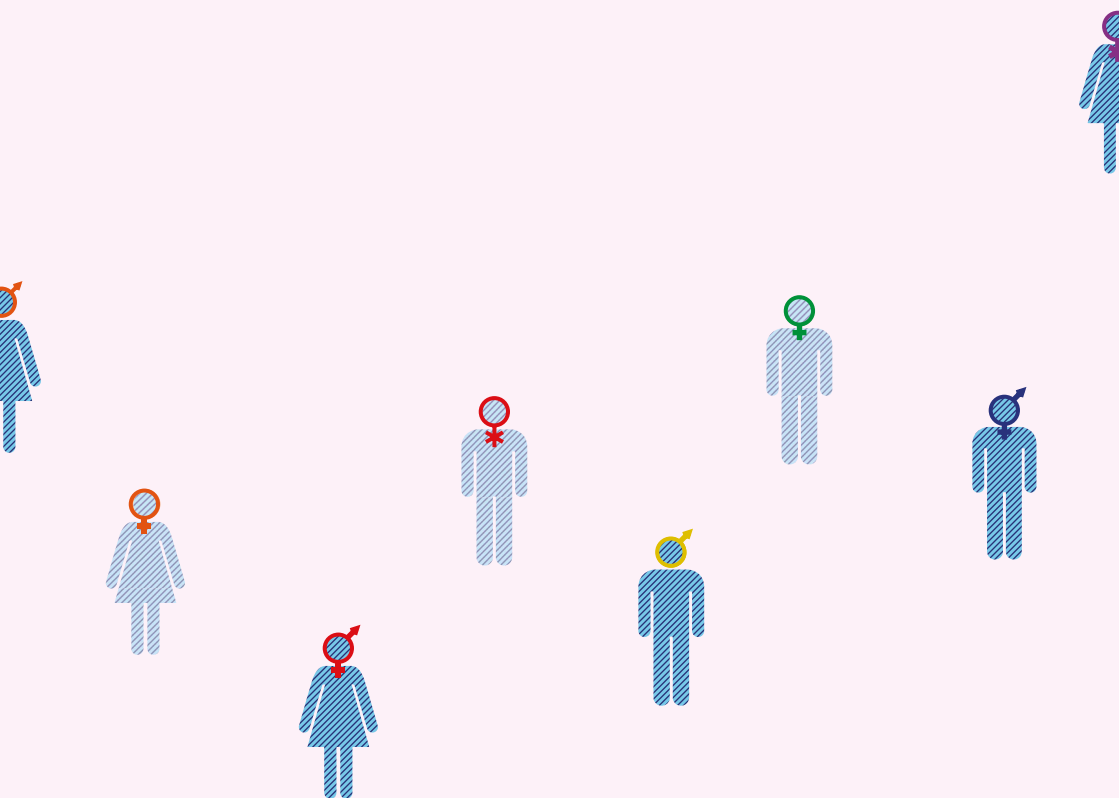
De website iedereenisanders.nl is zeer gebruikersvriendelijk en geeft op heldere en frisse wijze antwoorden op de meest gestelde vragen over LHBTI+; vragen over geloof, uitgaan, school, discriminatie, vooroordelen, coming out, sport, gezondheid, verliefdheid, seks, relaties en nog veel meer.

Op de website expreszo.nl is het laatste nieuws op het gebied van jongeren, seksuele oriëntatie en genderidentiteit te vinden.

De regionale website vrijzoalsjebent.nl gaat over seksuele diversiteit. Er is informatie te vinden voor jongeren die LHBTI+-gevoelens hebben of hier over twijfelen. Ook is er informatie te vinden over waar je terecht kunt met vragen en voor hulp.

[Sense.info](http://sense.info) is dé betrouwbare site over seks. Hier kunnen jongeren terecht voor informatie over seksualiteit, maar ook over verliefdheid, relaties, liefde en alles wat daarbij komt kijken.

**LEKKER
BOEIEND!**